

nepravdivost tvrzení závadného článku, přece pak po ztroskotání smírného vyrovnání houževnatě na pravdivosti tvrzení těch trval; toto počínání staví povahu jeho do světla nepříznivého a nesvědčí nikterak o jeho upřímné snaze se polepšiti. Zrušovací soud neshledává proto u obžalovaného dosti podstatných důvodů pro předpoklad, že podmíněné odsouzení bude mu dostatečnou výstrahou pro budoucnost, by se varoval trestných činů. Dále bylo přiznati úspěch odvolání soukromého obžalobce i pokud směřuje proti výroku o zadostiučinění (odškodnění) podle § 17 tisk. nov., to jen potud, pokud výrokem tím byl obžalovaný uznán vinným dáti odškodné »podle svých sil«. Poněvadž uložen nyní obžalovanému trest nepodmíněně, bylo důsledkem toho vyloučiti z rozsudkového výroku slova »podle svých sil«. Jinak odpovídá přisouzené odškodné 1.000 Kč podle náhledu zrušovacího soudu zjištěnému stavu věci a provinění obžalovaného, jsouc dostatečným zadostiučiněním za příkoří způsobené ohrožením dobrého jména soukromého obžalobce. Bylo proto zamítnouti jak odvolání soukromého obžalobce domáhající se zvýšení zadostiučnění, tak i odvolání obžalovaného, dožadující se jeho snížení, jako neodůvodněné.

Návrh soukromého obžalobce, by náhrada nákladů na řízení zrušovací byla obžalovanému uložena solidárně s vydatelem časopisu »D. n.«, se zamítá; neboť povinnost k náhradě nákladů trestního řízení podle prvního a druhého odstavce § 21 tisk. nov. stíhá vydavatele a vlastníka periodického tiskopisu jen ohledně nákladů uložených zodpovědnému redaktoru, opravné řízení však odpovědného redaktora se tu vůbec netýkalo a jemu žádná náhrada uložena není.

Čís. 3445.

Činy, jež by jinak samy o sobě byly urážkou na cti, nejsou trestnými, jednal-li pachatel bezelstně k uhájení svých oprávněných zájmů nebo u výkonu povinností svého povolání, nepřekročil-li při tom meze svého práva, pokud se týče povinnosti svého povolání.

Výbor pomocnické hromady jest oprávněn podávati stížnosti ve věcech pomocníků společenstvu i úřadům. Odborové organizace mají za úkol chrániti zájmy dělnictva, k nimž náleží i osmihodinná doba pracovní. Ustanovily-li tyto organizace k výkonu těchto oprávnění určité osoby, jsou tyto osoby nejen oprávněny, nýbrž i povinny zájmy ty chrániti a vyskytnuvší se závady na příslušných místech oznamovati.

(Rozh. ze dne 11. dubna 1929, Zm II 56/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací uznal po ústním líčení o zmateční stížnosti generální prokuratury na záštitu zákona právem: Rozsudkem okresního soudu v Olomouci ze dne 23. dubna 1928, jímž obžalovaní byli uznáni vinnými přestupkem proti bezpečnosti cti podle § 488 tr. zák., a rozhodnutím krajského jako odvolacího soudu v Olomouci ze dne 9. srpna 1928, jímž byl onen rozsudek potvrzen, byl po-

rušen zákon v ustanovení § 488 tr. zák.; oba rozsudky se zrušují a věc se odkazuje okresnímu soudu v Olomouci k novému projednání a rozhodnutí.

D ů v o d y:

Z trestního spisu T VII 19/27 okresního soudu v Olomouci lze seznati tento sběh věci: Asi v roce 1924 ujednána byla mezi společenstvem pekařů a pomocnickou hromadou při tomto společenstvu v O. dohoda v tom směru, že zvláštní kontrolní komise, skládající se z pekařských mistrů a z pekařských pomocníků za asistence strážníků budou kontrolovati, zda pekařští mistři dodržují osmihodinovou dobu pracovní a předpisy o nočním a nedělním klidu, předepsané pro živnost pekařskou. Kontrola tato byla pak skutečně prováděna. Koncem listopadu 1926 byl zaslán společenstvu pekařů v O. dopis ze dne 25. listopadu 1926, adresovaný do rukou předsedy společenstva, v němž se m. j. píše, že místopředseda společenstva pekařů (soukromý obžalobce Robert K.) nedodržuje pracovní dobu a neotvírá kontrole. Dopis tento napsal Josef Z. z příkazu Karla V-a, a podepsal jej Josef Z. za pomocnickou hromadu při společenstvu pekařů v O., Karel V. pak za místní skupinu dělnictva pekařského potravních odborů v O. Pro tento obsah dopisu podal obžalobce u okresního soudu v Olomouci na Karla V-a a Josefa Z-a obžalobu pro urážku na cti, jež byla projednávána pod č. j. T VII 19/27. Oba obžalovaní nabídli důkaz pravdy, načež soudem byly důkazy, jež obžalovaní i soukromý obžalobce navrhovali, provedeny. Rozsudkem ze dne 23. dubna 1928 uznáni byli oba obžalovaní vinnými přestupkem podle § 488 tr. z., spáchaným oněmi v dopisu shora citovaném obsaženými výroky.

Z odůvodnění rozsudku budiž uvedeno toto: Soud vzal za prokázáno, že obviněný Karel V. spolu s Janem K-em ml. a strážníkem Janem O-em chtěli v listopadu 1926 u soukromého obžalobce vykonati kontrolu, že jim však nebylo otevřeno; nemohlo však ničím býti prokázáno, že nebylo úmyslně otevřeno, poněvadž nebylo prokázáno, že klepání bylo v pekárně soukromého obžalobce slyšeti. Co se týče nedodržení pracovní doby, mohl býti vzat zřetel jen na dobu před kontrolou asi v roce 1926, poněvadž oznámení, že soukromý obžalobce nedodržel pracovní hodiny v dřívějších letech, nemělo by smyslu. V tom směru slyšení svědci potvrdili, že pracovní doba u Roberta K-ého vždy byla dodržena. Další svědci nemohli udati nic z vlastní zkušenosti a potvrdili jen to, co věděli z doslechu. Toliko svědci Bedřich a Leopold K-ovi potvrdili, že se u soukromého obžalobce pracovalo také přes čas. Jejich výpověď není vzhledem na výpověď dalších věrohodných svědků spolehlivá. Vyšetřování městskou radou v tom směru vedené bylo pro nedostatek důkazů zastaveno. Důkaz pravdy se tedy obviněným v tomto bodu nezdařil. Co se týče neotvírání kontrole, zjistil soud, že kontrola pozůstávající z osob shora uvedených nebyla oprávněnou kontrolou, poněvadž v ní nebyl účasten zástupce pekařských mistrů, neboť Jan K. ml. nebyl kontrolorem zvolen, a třebaže chodil za mistry vícekrát na kontrolu, chodil neoprávněně. I kdyby tedy bylo prokázáno, že soukromý obžalobce kontrole

úmyslně neotevřel, nebyl k tomu povinen, poněvadž se nejednalo o řádnou kontrolu. Nepodařil se tedy obviněným důkaz pravdy ani ohledně toho bodu. Krajský soud v Olomouci jako soud odvolací rozsudkem ze dne 9. srpna 1928 zamítl odvolání obou obžalovaných co do viny i trestu a vyhověl jen odvolání co do výroku o nepodmíněném odsouzení, prohlásiv trest uložený obžalovaným soudem první stolice za podmíněčný se zkušební dobou jednoho roku. Odvolací soud uznal důvody soudu první stolice za správné a připojil, že obvinění, by se stali beztrestnými, musili by provést důkaz pravdy, jenž se jim nezdařil; na bezelstnost při oznámení nemohou se odvolávat, poněvadž — jak z přípisu městské rady v O. ze dne 25. února 1927 vidno — neměli povinnost oznamovati přestupky tak, jak mají to u vykonání svého úřadu veřejní zřízení, ohledně nichž proto podle panující praxe oznámení bezelstně učiněná jsou beztrestná. Na odůvodnění přiznání podmíněného odkladu výkonu trestu uvedl odvolací soud, že pohnutkou, by učinili oznámení, byla obviněným jenom snaha hájiti zákonem zaručený zájem dělnictva.

Odsuzující rozsudky obou stolic jsou právně mylné. Obě stolice řeší případ s hlediska § 489 a 490 tr. zák. pokládajíce k vyvinění obviněných za nutný důkaz pravdy, jenž podle jich přesvědčení se nezdařil; na tomto důkazu však nesejde, pro řešení případu jest rozhodnou otázkou protiprávnosti činu obviněných. Jak naukou tak i praxí (srovnej Lammasch: Grundriss des österreichischen Strafprozesses 1926 str. 263, Finger I str. 629, a II str. 265 a 266, rozhodnutí bývalého vídeňského nejvyššího soudu úř. sb. čís. 1747, 2625, 3328, 3421, sbírka časopisů Österreichische Zeitschrift für Strafrecht čís. 481 a 699, rozhodnutí čsl. nejvyššího soudu čís. 1122, 1565 a j. sb. n. s.) se uznává, že nejsou trestnými činy, jež by jinak samy o sobě byly urážkou na cti, jednal-li pachatel bezelstně k uhájení svých oprávněných zájmů nebo dokonce u výkonu povinností svého povolání, a nepřekročil-li při tom meze tohoto svého práva, pokud se týče povinnosti svého povolání. Za těchto předpokladů nejedná pachatel dolosně, jeho jednání neprýští z protiprávního úmyslu a není tu onoho subjektivního prvku, jehož jest zapotřebí k trestné urážce na cti, vědomí protiprávnosti obvinění. Důsledkem toho není také k beztrestnosti třeba, by obviněný provedl důkaz pravdy, pokud se týče důkaz pravděpodobnosti podle § 490 tr. zák. Jen tehdy, kdyby pachatel ze zlomyslnosti nebo svévole z hranic práva, pověděti pravdu a hájiti oprávněné zájmy, vykročil, přišel by k výrazu urážlivý ráz jeho jednání a pachatel stal by se trestným. Dopis obsahující zažalovanou urážku na cti byl napsán a podepsán oběma obžalovanými společně, Josefem Z-em za pomocnickou hromadu při společenstvu pekařů, Karlem V-em jednak za místní skupinu dělnictva pekařského potravinářských odborů, jednak jako členem kontrolní komise shora zmíněné. Podle § 114 b) živnostenského řádu ze dne 5. února 1907, čís. 26 ř. zák. jsou společenstva oprávněna pro obor živnosti svých členů v mezích předpisů zákonných ustanovení určovati počátek a konec denní pracovní doby pomocníků a pracovní přestávky. Taková ustanovení mají se státi hromadou společenstevní v dohodě s hromadou pomocnickou. Podle § 120 písm. d) téhož zákona jest výbor hromady pomocnické oprávněn přání, dobrá zdání a stížnosti, týkající se pomocníků, podávati jak

jednotě společenstevní, tak i úřadům. Z toho je zřejmo, že zvolení funkcionáři hromady pomocnické byli oprávněni společenstvu mistrů pekařů oznamovati případy, přičítací se ustanovení o době pracovní a o nočním a nedělním klidu. Podle obsahu spisů ujednána byla mezi společenstvem pekařů a hromadou pomocnickou dohoda o provádění kontroly, dodržuje-li se osmihodinná doba pracovní a předpisy o nočním a nedělním klidu. Také členové této kontrolní komise byli zajisté oprávněni závady při kontrole zjištěné oznamovati, a to nejen úřadům, nýbrž i společenstvu. Již z toho je patrné, že obvinění, o nichž odvolací soud zjišťuje, že byli funkcionáři odborové organizace a pomocnické hromady při společenstvu pekařů, byli oprávněni, by závady týkající se nedodržování pracovní doby, nedělního a nočního klidu, jakož i nedodržování dohody o kontrole v pekařských dílnách — ať již závady ty sami zjistili anebo se o nich způsobem věrohodným dověděli — oznámili společenstvu pekařských mistrů, neboť soukromý obžalobce byl členem tohoto společenstva, a společenstvo bylo v první řadě povoláno k tomu, by zjednálo nápravu v poměrech týkajících se zájmů, jež společenstvo mělo hájiti. Mimo to nelze však také přehlédnouti, že obvinění oznámením hájili též své oprávněné osobní zájmy pokud se týče stejné zájmy svého stavu a že byli proto k oznámení oprávněni, tím spíše, ano nedodržení pracovní doby, nedělního a nočního klidu jest podle § 133 d) živn. ř. trestným činem, jež oznámiti byli obvinění oprávněni i jako pouzí členové organizací, ba jako soukromé osoby.

Po této stránce se soud první stolice otázkou viny vůbec nezabýval, soud odvolací pak se postavil na stanovisko, že obvinění neměli jako funkcionáři odborové organizace a pomocnické hromady při společenstvu pekařů povinnosti učiniti oznámení o nedodržení pracovní doby a neotvírání kontrole, vycházejí patrně z názoru, že jen za tohoto předpokladu obvinění by neodpovídali za obsah svého oznámení. Nesprávnost tohoto názoru vyplývá ze shora již vytčených právních zásad, podle nichž k beztrestnosti stačí i pouhé oprávnění bezelstně jednajícího pachatele k údajům zakládajícím po stránce objektivní urážku na cti; názor odvolacího soudu jest však mylným i potud, pokud neuznává ani povinnost obviněných k onomu za vinu jim kladenému postupu. Odvolací soud poukazuje v této příčině na přípis městské rady města O. ze dne 25. února 1927, podle něhož neměli obvinění jako funkcionáři odborové organizace a pomocnické hromady povinnost učiniti oznámení o nedodržení pracovní doby a o neotvírání kontrole. Tu dlužno poukázati k tomu, že dotčený přípis nepraví tak kategoricky, jak se v odvolacím rozsudku uvádí, že obvinění neměli povinnost k oznámení, nýbrž uvádí doslovně: »Podle názoru zdejšího úřadu byli obžalovaní oprávněni pro neotevření pekárny (rozuměj kontrole) učiniti u městské rady oznámení, měli-li současně podezření, že se v pekárně pracuje, neboť zjistili trestný čin a ten má mravní povinnost každý občan oznámiti, povinni však k tomu nebyli, neboť takovou povinnost mají jen orgány bezpečnostní«. Z toho plyne, že městská rada rozeznává mezi mravní povinností občana a povinností úředních orgánů a že její dedukce, že obvinění k oznámení nebyli povinni, vyplývá toliko z úvahy, že obvinění nebyli úředními orgány veřejné správy, kteří ze zákona nebo na

základě zvláštních úředních předpisů nebo nařízení jsou povinni oznamovati činy stíhané buď soudy nebo úřady oprávněnými. Názor městské rady nemohl by ostatně sprostiti soud povinnosti, by otázku oprávněnosti k oznámení řešil samostatně. Jak shora již řečeno, jest výbor pomocnické hromady oprávněn stížnosti ve věcech pomocníků podávati jak společenstvu tak i úřadům; odborové organizace pak mají za úkol chrániti zájmy dělnictva, k nimž zejména náleží vymoženost pracující třídy, zákonem stanovená osmihodinná doba pracovní. Ustanovily-li tyto organizace za účelem provádění těchto oprávnění určité osoby, jest zřejmo, že osoby tímto úkolem pověřené jsou nejen (jak shora dolíčeno) oprávněny, nýbrž dokonce i povinny, by zájmy ty chránily a závady se vyskytnuvší na příslušných místech oznamovaly. Funkce jim svěřená zahrnuje pojmově tuto povinnost v sobě, bez této povinnosti funkcionářů není úspěšné vykonávání funkce ani myslitelné. Není tedy ani zapotřebí poukazovati k tomu, že — jak ze spisu na jevo vychází, viz výpověď Josefa J-y — obvinění byli přímo ve členské schůzi vyzváni v listopadu 1926, by zakročili ohledně dodržování pracovní doby u soukromého obžalobce. Jednali tedy obvinění též u výkonu povinnosti hájiti zájmy těch, kteří je kontrolní funkcí pověřili, když závady se vyskytnuvší — lhostejno, zda je sami zjistili, či zda jim od zúčastněných osob byly oznámeny způsobem, jenž o pravdivosti pochybovati nezdával příčiny, — na příslušném místě, t. j. společenstvu pekařů oznámili. Podle toho co shora uvedeno, nelze jim přiřítiti urážku na cti, pokud z mezí své povinnosti pokud se týče svého oprávnění, jež jim jich funkce stanoví, nevykročili. Rozsudky nižších stolic nedbajíce zásad tu vytčených spočívají na mylném právním pojetí skutkové podstaty urážky na cti; bylo proto podle §§ 33, 292 a 479 tr. ř. zmateční stížnosti generální prokuratory na záštitu zákona vyhověti a uznati, jak se stalo.

Čís. 3446.

Urážka na cti viněním ze zpronevěry (krádeže).

Pro otázku zdatu důkazu pravdy (§ 490 tr. zák.) nezáleží na tom, že snad poškozený (zaměstnavatel pohlížel na čin jen jako na služební přestupek, ani na tom, že se čin stal beztrestným nahrazením škody, ani na tom, že se výtka stala teprve po letech. Ustanovení § 497 tr. zák. nepřichází tu v úvahu.

(Rozh. ze dne 12. dubna 1929, Zm I 477/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost soukromého obžalobce do rozsudku krajského jako kmetského soudu v Chebu ze dne 14. června 1928, jímž byl obžalovaný podle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ 487, 488 tr. zák., pokud se týče pro přestupek podle § 6. zákona sb. čís. 124 z roku 1924, mimo jiné z těchto

důvodů:

S hlediska právního (čís. 9 a) § 281 tr. ř.) uplatňuje zmateční stížnost, že se obžalovanému nepodařil důkaz pravdy, že obžalobce děl-